

УДК 35.078:342.731

Мунько Анна Юріївна

кандидат наук з державного управління,
доцент,
доцент кафедри менеджменту, публічного
управління та адміністрування
Дніпровський державний аграрно-економічний
університет
ORCID: 0000-0001-6651-9970

DOI: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2026-4-69-2>

ЕВОЛЮЦІЯ ПІДХОДІВ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ТЕОРІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Анотація. Вступ. Розвиток теорії публічного управління в умовах демократизації та цифрової трансформації супроводжується суттєвим переосмисленням ролі доступу до публічної інформації як базового інструменту забезпечення прозорості, підзвітності та довіри до органів влади. Еволюція підходів до доступу до інформації відображає перехід від закритої бюрократичної моделі управління до відкритих, цифрово орієнтованих і людиноцентричних систем врядування. Водночас сучасні трансформаційні процеси, зумовлені цифровими інноваціями та безпековими ризиками, формують нові вимоги до регулювання інформаційних потоків і механізмів їх публічного доступу.

Мета. Метою дослідження є систематизація еволюційних змін у підходах до доступу до публічної інформації та обґрунтування його сучасного розуміння як багатовимірного інструменту публічного управління, що інтегрує правові, інституційні, цифрові та соціальні компоненти.

Матеріали і методи. Методологічну основу дослідження становить поєднання системного, порівняльного, ретроспективного та контент-аналізу. Використано наукові праці українських і зарубіжних дослідників, нормативно-правові акти у сфері доступу до публічної інформації, відкритих даних та цифрового врядування, а також аналітичні матеріали міжнародних організацій. Це дозволило виявити ключові етапи трансформації підходів до відкритості влади та їх інституційне закріплення.

Результати. Встановлено, що еволюція підходів до доступу до публічної інформації відбувалася у чотири взаємопов'язані етапи: адміністративно-правовий (формалізація права доступу), етап належного врядування (інституціоналізація прозорості), цифрово-трансформаційний (впровадження відкритих даних і електронних сервісів) та ціннісно-орієнтований (формування публічної цінності та довіри). Обґрунтовано концептуальну рамку багаторівневого забезпечення доступу до публічної інформації, яка включає нормативний, організаційний, технологічний і соціальний рівні. Доведено, що ефективність доступу до інформації залежить не лише від правових гарантій, а й від якості цифрової інфраструктури, інституційної спроможності та рівня суспільної довіри. Виявлено, що надмірна або неструктурована відкритість може знижувати ефективність комунікації між владою та громадянами.

Перспективи. Подальші дослідження доцільно спрямувати на розроблення інтегрованих моделей забезпечення доступу до публічної інформації в умовах цифрової нерівності, кіберзагроз та воєнних викликів, а також на посилення ролі відкритих даних у формуванні публічної цінності та довіри до інститутів влади.

Ключові слова: публічне управління та адміністрування, механізми публічного управління, доступ до публічної інформації, транспарентність, відкриті дані, цифровізація, належне врядування, воєнний стан, кібербезпека.

Copyright © The Author(s).

This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

Постановка проблеми. Розвиток демократичних інституцій супроводжується постійним переглядом ролі інформації у відносинах між органами публічної влади та громадянами. У сучасному управлінському середовищі інформація перестає виконувати виключно функцію адміністративного ресурсу та набуває характеристик суспільного блага, доступ до якого визначає рівень відкритості влади. Особливої ваги набуває проблема в умовах цифровізації управління, поширення платформених рішень, а також у контексті повоєнного відновлення України, де довіра до інституцій прямо залежить від прозорості їх діяльності. Формально закріплені гарантії доступу до інформації не завжди супроводжуються реальними можливостями їх реалізації, що свідчить про розрив між нормативною та практичною площинами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні підходи до дослідження доступу до публічної інформації формуються на перетині концепцій прозорості, відкритого врядування та цифровізації публічного сектору. У зарубіжному науковому дискурсі доступ до інформації розглядається як складова прозорості. С. Грімелікхуйзен та А. Мейер [1] доводять, що відкритість впливає на сприйняття діяльності влади, однак не забезпечує автоматичного зростання довіри, оскільки цей ефект залежить від контексту та способу подання інформації. Узагальнення результатів досліджень М. Куччіньєлло, Г. Порумбеску, С. Грімелікхуйзена [2] засвідчує неоднозначність наслідків прозорості. Поряд із підвищенням підзвітності спостерігаються ризики формалізації відкритості та інформаційного перевантаження. Концепція відкритого врядування у працях А. Мейера, Д. Кертін, М. Гіллебрандт [3] підкреслює необхідність поєднання доступу до інформації з участю громадян, що розширює його зміст від пасивного отримання даних до інструменту взаємодії. Цифровий вимір доступу, зокрема розкривають Р. Матхеус та М. Янссен [4], які обґрунтовують, що відкриті дані не гарантують прозорості без їх належної структуризації та інтерпретації. Подібну позицію розвиває М. Кассен [5], акцентуючи на суперечливому впливі відкритих даних на громадську участь.

Українські дослідження зосереджуються на поєднанні доступу до інформації з цифровими та безпековими трансформаціями. М. Трещов розглядають цифровізацію як основу розширення доступу до інформації [6], тоді як М. Криштанович, К. Малишев, Р. Сторожев та інші підкреслюють необхідність узгодження відкритості з вимогами кібербезпеки [7]. Також доступ до інформації пов'язується з розвитком концепції «розумного міста», що, за О. Матвеевою, передбачає проактивне оприлюднення даних [8]. Водночас І. Попов акцентує на трансформації доступу до інформації в умовах воєнного стану, де посилюється роль обмежень, зумовлених безпековими потребами [9]. Масштабним є правовий аспект досліджень цієї проблематики, у яких аналізуються суб'єкти, механізми та особливості забезпечення доступу до публічної інформації (М. Мушій, Л. Марценюк, Н. Мельничук [10; 11; 12] та інші).

Наукові підходи демонструють поступовий перехід від трактування доступу до інформації як правового механізму до розуміння його як багатовимірної характеристики публічного управління, що формується під впливом цифровізації, участі громадян та безпекових факторів. Водночас неузгодженість цих підходів перешкоджає формуванню цілісного теоретичного бачення.

Метою статті є систематизація еволюційних змін у розумінні доступу до публічної інформації та формування узагальноної концептуальної моделі, що відображає сучасний стан і перспективи розвитку у межах теорії публічного управління.

Матеріали і методи. Емпіричну основу дослідження становлять сучасні зарубіжні та українські наукові публікації, присвячені проблематиці доступу до публічної інформації, прозорості, відкритого врядування та цифровізації. Відбір джерел здійснювався за критеріями релевантності, наукової репрезентативності та актуальності. Методологічну основу становить поєднання загальнонаукових методів. Ретроспективний аналіз використано для простеження еволюції підходів до доступу до інформації. Системний підхід забезпечив розгляд цієї категорії у структурі публічного управління. Порівняльний метод дозволив зіставити зарубіжні та українські дослідження. Контент-аналіз застосовано для виявлення основних тематичних напрямів (прозорість, відкриті дані, цифровізація, обмеження доступу).

Виклад основного матеріалу. Початкові уявлення про доступ до інформації сформувалися у межах класичної бюрократичної моделі (формування адміністративно-правової парадигми). Управлінська логіка передбачала централізоване володіння інформаційними ресурсами, що розглядалися як інструмент підтримання владних позицій. У цей період доступ до інформації був фактично інституційно обмеженим. До середини ХХ ст. в більшості адміністративних систем не існувало формалізованих процедур громадського доступу до урядових даних, окрім режимів службової таємниці.

Поява законів про свободу інформації у США (Freedom of Information Act, 1966 — FOIA) та подальше поширення подібних практик у Європі заклали правову основу доступу. Емпіричною ознакою інституціоналізації доступу до інформації в межах FOIA є запровадження стандартизованого адміністративного строку реагування на запит (20 робочих днів), що піддається нормативному та статистичному контролю у діяльності федеральних агентств США. Однак реальна ефективність залишалася обмеженою. За даними

офіційного звіту Міністерства юстиції США, середній час обробки простих запитів становить 18,13 робочого дня, складні запити у багатьох агентствах розглядаються протягом кількох місяців, а загальна кількість нерозглянутих запитів сягає 29 308 [13].

Наприкінці XX ст. відбулося зміщення акцентів у бік забезпечення належного врядування (інституціоналізація відкритості). Доступ до інформації перестає бути лише правом і набуває інструментального значення для досягнення управлінських результатів. Інституційний розвиток супроводжується створенням спеціалізованих органів, процедур та стандартів оприлюднення інформації.

Однак, навіть за умов інституційної відкритості проблема довіри залишається системною. Компонент «Voice and Accountability» глобального рейтингу Worldwide Governance Indicators (World Bank) у 2023 році показує значну диференціацію між країнами. Розриви між країнами із показниками вище 90-го перцентилля та країнами із рівнем нижче 20-го перцентилля [14] відображають структурну нерівність у доступі до інформації та участі громадян.

За даними Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD) у межах дослідження довіри до уряду у середньому лише 39% громадян декларують високий або помірно високий рівень довіри до національного уряду, тоді як близько 44% респондентів повідомляють про низький рівень довіри або її відсутність [15].

Активне впровадження інформаційно-комунікаційних технологій призвело до якісних змін у механізмах доступу (цифрова трансформація доступу до інформації). Поява відкритих даних, електронних реєстрів та цифрових платформ забезпечила можливість масового та швидкого поширення інформації. Дослідження Р. Матхеуса та М. Янсена демонструють, що відкриті дані створюють нові можливості для інновацій, але водночас породжують проблеми якості, стандартизації та інтерпретації [4]. Цифровізація змінює логіку взаємодії. Замість індивідуальних запитів формується система проактивного оприлюднення. Водночас інформація доступна безпосередньо через онлайн-ресурси. Разом із тим зростає значення цифрової нерівності, що обмежує доступ окремих груп населення.

Новітні дослідження акцентують увагу на соціальних наслідках доступу до інформації. Прозорість починає розглядатися як чинник формування довіри та легітимності влади (формування ціннісного підходу на засадах публічної цінності й довіри). У межах концепції публічної цінності доступ до інформації інтегрується у ширший контекст взаємодії держави і суспільства. Значення набувають не лише обсяг і доступність інформації, а й її зрозумілість, релевантність та здатність сприяти участі громадян. С. Грімелікхуйзен доводить, що надлишкова або складна для сприйняття інформація може знижувати довіру, що вимагає нових підходів до комунікації [1].

Узагальнення наукових підходів дозволяє сформулювати концептуальну рамку багаторівневого забезпечення доступу до публічної інформації, яка відображає сучасне розуміння цього феномену як комплексного, системно організованого механізму публічного управління. На відміну від традиційного правового трактування, така рамка виходить за межі нормативної фіксації права на інформацію та розглядає його як інтегрований процес взаємодії держави, цифрових технологій та суспільства, спрямований на формування прозорості, підзвітності та довіри. Структурно вона включає: нормативний рівень (законодавчі гарантії та принципи), організаційний рівень (інституційна спроможність органів влади), технологічний рівень (цифрові інструменти доступу) та соціальний рівень (довіра, участь, інклюзивність).

Оригінальність підходу полягає у переході від лінійного розуміння доступу до інформації (запит — відповідь) до багатовимірної системи з узгодженим функціонуванням чотирьох взаємопов'язаних рівнів. Кожен із них виконує самостійну функцію, але водночас є структурно залежним від інших, що формує цілісну архітектуру відкритості влади.

Нормативний рівень формує правову основу функціонування системи доступу до інформації. Він включає конституційні гарантії, спеціальне законодавство, підзаконне регулювання та міжнародні стандарти відкритості. Його особливість полягає в тому, що він одночасно забезпечує право на доступ до інформації та визначає його межі через механізми обмеження, пов'язані із захистом національної безпеки, персональних даних та інших суспільно значущих інтересів. Виконує функцію балансу між принципом відкритості та необхідністю захисту чутливої інформації.

Організаційний рівень відображає інституційну здатність системи публічного управління реалізовувати закріплені нормативні положення на практиці. Він охоплює структуру органів влади, внутрішні управлінські процедури, механізми координації, кадрове забезпечення та організаційну культуру відкритості. Його ключова роль полягає у перетворенні формально визначених правил на дієві адміністративні практики. Саме на цьому рівні проявляється реальна спроможність держави забезпечувати доступ до інформації не декларативно, а фактично.

Технологічний рівень є визначальним у контексті цифрової трансформації публічного управління. Він охоплює інструменти електронного урядування, платформи відкритих даних, цифрові сервіси доступу до інформації, автоматизовані системи обробки запитів та аналітичні технології. Його специфіка полягає

у зміні логіки інформаційної взаємодії: від реактивного надання інформації до проактивного, системного та майже безперервного її оприлюднення. Водночас цей рівень породжує нові виклики, зокрема цифрову нерівність, ризики кібербезпеки та проблему надлишковості інформаційних потоків.

Соціальний рівень відображає ціннісно-комунікативний вимір доступу до публічної інформації. Він включає рівень суспільної довіри до органів влади, ступінь громадянської участі, рівень інформаційної грамотності населення та доступність інформації для різних соціальних груп. Його унікальність полягає в тому, що саме він визначає реальну ефективність усієї системи. Навіть за наявності розвиненої нормативної та технологічної бази доступ до інформації не забезпечує очікуваного суспільного ефекту без активного використання інформації громадянами. Можна стверджувати, що процеси на цьому рівні є індикатором трансформації відкритості влади у практику демократичного врядування.

Ключовою характеристикою виступає взаємозалежність елементів, тобто слабкість будь-якого рівня знижує ефективність системи загалом. При цьому доступ до інформації повинен розглядатися як інфраструктура демократичної взаємодії, а не лише як правова гарантія.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Еволюційні зміни у підходах до доступу до публічної інформації відображають глибші трансформації публічного управління. Зміщення від адміністративної закритості до цифрової відкритості супроводжується зростанням ролі громадян та підвищенням значення довіри. Сучасний етап характеризується інтеграцією правових, технологічних та соціальних компонентів, що формують нову якість взаємодії держави і суспільства. Результати нашого дослідження дозволяють інтерпретувати доступ до інформації як комплексний механізм забезпечення публічної цінності, що має критичне значення для демократичного розвитку та післявоєнного відновлення України. Запропонована концептуальна рамка дозволяє інтерпретувати доступ до публічної інформації як цілісну багаторівневу систему публічного управління, у якій правові, інституційні, технологічні та соціальні компоненти перебувають у постійній взаємодії. Вона забезпечує методологічну основу для переходу від фрагментарного аналізу окремих інструментів відкритості до системного розуміння інформаційної прозорості як ключового механізму формування публічної цінності, підзвітності та довіри до інститутів влади. Відповідно, подальший розвиток теорії публічного управління потребує інтеграції правових, технологічних і соціальних підходів із акцентом на формуванні довіри та публічної цінності.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ФІНАНСУВАННЯ: Автори не отримували фінансування для цього дослідження.

ЗАЯВА ПРО ДОСТУПНІСТЬ ДАНИХ: Не застосовується.

КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ: Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Література

1. Grimmelikhuijsen S., Meijer A. Effects of Transparency on the Perceived Trustworthiness of a Government Organization: Evidence from an Online Experiment. *Journal of Public Administration Research and Theory*. 2014. № 24(1). P. 137–157. DOI: <https://doi.org/10.1093/jopart/mus048>
2. Cucciniello M., Porumbescu G., Grimmelikhuijsen S. 25 Years of Transparency Research: Evidence and Future Directions. *Public Administration Review*. 2017. Vol. 77 (1). P. 32–44. DOI: <https://doi.org/10.1111/puar.12685>
3. Meijer A., Curtin D., Hillebrandt M. Open Government: Connecting Vision and Voice. *International Review of Administrative Sciences*. 2012. Vol. 78, Iss. 1. DOI: <https://doi.org/10.1177/0020852311429533>
4. Matheus R., Janssen M. A Systematic Literature Study to Unravel Transparency Enabled by Open Government Data: The Window Theory. *Public Performance & Management Review*. 2020. Vol. 43, Iss. 3. P. 503–534. DOI: <https://doi.org/10.1080/15309576.2019.1691025>
5. Kassen M. Open data and e-government–related or competing ecosystems: a paradox of open government and promise of civic engagement in Estonia. *Information Technology for Development*. 2019. № 25(3). P. 552–578. DOI: <https://doi.org/10.1080/02681102.2017.1412289>
6. Трещов М. М., Наумик А. С. Цифровізація воюючої держави: необхідність та переваги. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування*. 2023. № 9. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2023-9-02-10>
7. Kryshchanovych M., Storozhev R., Malyshev K., Munko A., Khokhba O. State Management of the Development of National Cybersecurity Systems. *International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. Vol. 22, № 5. P. 11–16. DOI: <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.5.3>

8. Матвеева О.Ю., Мунько А.Ю. Упровадження концепції розумного міста у процеси цифрової трансформації України заради сталого розвитку. *Державне управління*. 2023. № 1 (13). С. 138–162. DOI: [https://doi.org/10.33269/2618-0065-2023-1\(13\)-138-162](https://doi.org/10.33269/2618-0065-2023-1(13)-138-162)

9. Попов І. Аналіз рішень РНБО ТА СБУ щодо обмеження доступу до інформації під час воєнного стану. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом*. 2024. № 1(73). С. 84–89. DOI: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2024-1\(73\)-13](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2024-1(73)-13)

10. Мушій М.С. Суб'єкти суспільних відносин у сфері доступу до публічної інформації. *Ірпінський юридичний часопис*. 2024. № 4(13). С. 56–62. DOI: [https://doi.org/10.33244/2617-4154-4\(13\)-2023-56-62](https://doi.org/10.33244/2617-4154-4(13)-2023-56-62)

11. Марценюк Л. Особливості доступу до публічної інформації. *Науковий вісник Дніпровського державного університету внутрішніх справ*. 2024. № 4. С. 56–64. DOI: <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2023-4-56-64>

12. Мельничук Н.Ю. Аналіз механізмів забезпечення відкритості влади та доступності публічної інформації: адміністративно-правовий аспект. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2023. № 36. С. 484–490. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10076441>

13. United States Department of Justice 2026 Chief FOIA Officer Report. *United States Department of Justice*. 2026. URL: <https://www.justice.gov/oip/united-states-department-justice-2026-chief-foia-officer-report-0> (дата звернення: 04.04.2026).

14. Worldwide Governance Indicators. *World Bank*. URL: <https://info.worldbank.org/governance/wgi/> (дата звернення: 04.04.2026).

15. Trust in Government. *OECD*. 2024. URL: <https://www.oecd.org/governance/trust-in-government> (дата звернення: 04.04.2026).

References

1. Grimmelikhuijsen, S., & Meijer, A. (2014). Effects of transparency on the perceived trustworthiness of a government organization: Evidence from an online experiment. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 24(1), 137–157. <https://doi.org/10.1093/jopart/mus048>

2. Cucciniello, M., Porumbescu, G., & Grimmelikhuijsen, S. (2017). 25 years of transparency research: Evidence and future directions. *Public Administration Review*, 77(1), 32–44. <https://doi.org/10.1111/puar.12685>

3. Meijer, A., Curtin, D., & Hillebrandt, M. (2012). Open government: Connecting vision and voice. *International Review of Administrative Sciences*, 78(1). <https://doi.org/10.1177/0020852311429533>

4. Matheus, R., & Janssen, M. (2020). A systematic literature study to unravel transparency enabled by open government data: The window theory. *Public Performance & Management Review*, 43(3), 503–534. <https://doi.org/10.1080/15309576.2019.1691025>

5. Kassen, M. (2019). Open data and e-government–related or competing ecosystems: A paradox of open government and promise of civic engagement in Estonia. *Information Technology for Development*, 25(3), 552–578. <https://doi.org/10.1080/02681102.2017.1412289>

6. Treshchov, M. M., & Naumyk, A. S. (2023). Tsyfrovizatsiia voiuichoi derzhavy: Neobkhdnist ta perevahy [Digitalization of a warring state: Necessity and advantages]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriya: Pravo, publichne upravlinnia ta administruvannia*, (9). <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2023-9-02-10> [in Ukrainian].

7. Kryshchanovych, M., Storozhev, R., Malyshev, K., Munko, A., & Khokhba, O. (2022). State management of the development of national cybersecurity systems. *International Journal of Computer Science and Network Security*, 22(5), 11–16. <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.5.3>

8. Matvieieva, O. Yu., & Munko, A. Yu. (2023). Uprovadzhennia kontseptsii rozumnoho mista u protsesy tsyfrovoy transformatsii Ukrainy zarady staloho rozvytku [Implementation of the smart city concept in the processes of digital transformation of Ukraine for sustainable development]. *Derzhavne upravlinnia*, 1(13), 138–162. [https://doi.org/10.33269/2618-0065-2023-1\(13\)-138-162](https://doi.org/10.33269/2618-0065-2023-1(13)-138-162) [in Ukrainian].

9. Popov, I. (2024). Analiz rishen RNBO ta SBU shchodo obmezhenia dostupu do informatsii pid chas voiennoho stanu [Analysis of NSDC and SBU decisions on restricting access to information under martial law]. *Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi Akademii upravlinnia personalom*. 1(73), 84–89. [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2024-1\(73\)-13](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2024-1(73)-13) [in Ukrainian].

10. Mushii, M. S. (2024). Subiekty suspilnykh vidnosyn u sferi dostupu do publichnoi informatsii [Subjects of public relations in the field of access to public information]. *Irpinskyi yurydychnyi chasopys*, 4(13), 56–62. [https://doi.org/10.33244/2617-4154-4\(13\)-2023-56-62](https://doi.org/10.33244/2617-4154-4(13)-2023-56-62) [in Ukrainian].

11. Martseniuk, L. (2024). Osoblyvosti dostupu do publichnoi informatsii [Features of access to public information]. *Naukovyi visnyk Dnipropetrovskoho derzhavnoho universytetu vnurishnikh sprav*, (4), 56–64. <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2023-4-56-64> [in Ukrainian].

12. Melnychuk, N. Yu. (2023). Analiz mekhanizmiv zabezpechennia vidkrytosti vlady ta dostupnosti publichnoi informatsii: Administratyvno-pravovyi aspekt [Analysis of mechanisms for ensuring government openness and access to public information: Administrative and legal aspect]. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava*, (36), 484–490. <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10076441> [in Ukrainian].

13. United States Department of Justice. (2026). *United States Department of Justice 2026 Chief FOIA Officer Report*. Retrieved from <https://www.justice.gov/oip/united-states-department-justice-2026-chief-foia-officer-report-0>
14. World Bank. (n.d.). *Worldwide Governance Indicators*. Retrieved from <https://info.worldbank.org/governance/wgi>
15. OECD. (2024). *Trust in Government*. Retrieved from <https://www.oecd.org/governance/trust-in-government>

Дата першого надходження статті до видання: 11.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 09.05.2026

Дата публікації: 18.05.2026

Munko Anna

*Candidate of Public Administration, Docent,
Associate Professor of the Department of
Management, Public Management and
Administration
Dnipro State Agrarian and Economic
University*

EVOLUTION OF APPROACHES TO ENSURING ACCESS TO PUBLIC INFORMATION IN PUBLIC ADMINISTRATION THEORY

Summary. *Introduction.* The development of public administration theory under conditions of democratization and digital transformation is accompanied by a substantial rethinking of the role of access to public information as a fundamental instrument for ensuring transparency, accountability, and trust in public authorities. The evolution of approaches to access to information reflects a shift from a closed bureaucratic model of governance to open, digitally oriented, and human-centered systems of public administration. At the same time, contemporary transformational processes driven by digital innovations and security risks are shaping new requirements for the regulation of information flows and the mechanisms of their public access.

Purpose. The aim of the study is to systematize the evolutionary changes in approaches to access to public information and to substantiate its contemporary understanding as a multidimensional instrument of public administration that integrates legal, institutional, digital, and social components.

Materials and methods. The methodological basis of the study is a combination of systemic, comparative, retrospective, and content analysis methods. Scientific works of Ukrainian and foreign researchers, legal and regulatory acts in the field of access to public information, open data, and digital governance, as well as analytical materials of international organizations, were used. This made it possible to identify the key stages of transformation in approaches to governmental openness and their institutional consolidation.

Results. It has been established that the evolution of approaches to access to public information occurred in four interrelated stages: the administrative-legal stage (formalization of the right to access), the good governance stage (institutionalization of transparency), the digital transformation stage (implementation of open data and e-services), and the value-oriented stage (formation of public value and trust). A conceptual framework for multi-level provision of access to public information has been substantiated, encompassing normative, organizational, technological, and social levels. It is demonstrated that the effectiveness of access to information depends not only on legal guarantees but also on the quality of digital infrastructure, institutional capacity, and the level of public trust. It is revealed that excessive or unstructured openness may reduce the effectiveness of communication between government and citizens.

Conclusions and discussion. Further research should focus on developing integrated models for ensuring access to public information under conditions of digital inequality, cyber threats, and wartime challenges, as well as on strengthening the role of open data in shaping public value and trust in governmental institutions.

Key words: public administration and management, public governance mechanisms, access to public information, transparency, open data, digitalization, good governance, martial law, cybersecurity.